

נר לשולחן שבת

פרשת האזינו

לע"נ רבי משה אשר קלוזנר ז"ל
ב"ר יוסף אלימלך ז"ל
נלב"ע ה' בתשרי התש"פ

הוסיף ותירץ תוס' שאנו מתפללים, כי תפילה דרבים שאני. (סו)
בקלם, כשאמרו תהילים על חולה, הודיעו לפני כן על מי מתפללים. (הגאונים רבי אליהו לאפיאן ורבי יחזקאל לוינשטיין - רש"ת-בית קלם)
כשהיה אחד זקוק לישועה בקלם היה עולה על אחת הגבעות הצופה אל בית החיים וזועק 'פלוני בן פלוני זקוק לישועה'. (נ"ר)
חולה שאין בו סכנה מותר לו לומר בשבת ויום טוב תהילים, אבל אין לומר תהילים לשלומו בציבור. ומותר לומר תהילים בציבור למען חולה שיש בו סכנה, אפילו כשאין בסכנתו סכנה מיידית, אם ביקש שיתפללו לשלומו. (שולחן שלמה"ח"ב רל"ד)

השבוע יחול יום הזכרון לגאון רבי חיים ברלין, רבה של מוסקבה, בנו של רבינו הניצ"ב מוולוז'ין, נפטר י"ג תשרי תרע"ג
נשאל הגאון רבי חיים ברלין: היאך אנו מבקשים בשבת, ב"ברכת החודש" על חיים של פרנסה?
והשיב: "לפלא שלא שאל על נוסח ה"מי שבירך" שאומרים אחר "יקום פורקן" - "וישלח ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם", וגם על הנוסח של "ברוך שמייה" - "דתורין לן חיין בטיבותא"?
אלא שכתבו האחרונים ליישב מנהג ישראל - לא אסרו לתבוע צרכיו בשבת אלא ליחיד העושה לעצמו תפילה מיוחדת על מה שנחוץ לו, כגון פרנסה, רפואה וכדומה, אבל נוסח תפילה הקבוע לרבים בשווה אין קפידא בזה!"
(אבן ציון)

"אני אמית ואחיה, מחצתי ואני ארפא". (ל"ב ל"ט)

הכל נידונים בראש השנה וגזר דין שלהם נחתם ביום הכיפורים, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: הכל נידונים בראש השנה וגזר דין שלהם נחתם כל אחד ואחד בזמנו. רבי יוסי אומר: אדם נידון בכל יום... רבי נתן אומר: אדם נידון בכל שעה... (ר"ה טז)

אם כן מדוע מתפללים על חולים ותשושים? עיי"ש בגמרא שני ישובים. מחדש תוס' שלכל הדעות ניתן להתפלל שהחולה יתרפא, דמתי יחלו נגזר אך מתי יתרפאו לא נגזר! (סו)
וצריך עיון דבריו, הרי על החוליים נאמר שהם "רעים ונאמנים", רעים בשליחותם ונאמנים בשבועתם, לצאת ביום ובשעה פלונית (ע"ז נה), אם כך מה תעזור התפילה?

וניישב לפי חידושו של הגאון רבי חיים ברלין
נוסח התפילה הוא "רופא חולי עמו ישראל". שאל הגאון רבי חיים ברלין: וצריך עיון וכי הקב"ה מרפא רק את חולי ישראל, והרי את כל חולי העולם הוא מרפא, וכפי שאנו מברכים בכל יום בברכת אשר יצר - "רופא כל בשר"!?

ותירץ: הגויים מתרפאים רק כשהגיע זמנם להתרפא בו, ביום פלוני ובשעה פלונית, וכפי שנגזר עליהם לכתחילה, אבל ישראל הקב"ה מרפא אותם גם קודם זמנם, ואפילו אם לפי השבועה הם צריכים להשאר חולים.

וזהו ענין שתי הברכות, 'רופא כל בשר' - בזמנם, ו'רופא חולי עמו ישראל' - אף קודם זמנם, ובזה מובן לשון הברכה סמוך לחתימה, 'רופא נאמן' - לרפא בזמנו, ו'ורחמן' - אפילו קודם זמנו.

וזהו שאמר רבי עקיבא לזוני: יסורים, בשעה שמשגרים אותם משביעים אותם שלא תצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית, וכיון שהגיע זמנם לצאת, הלך זה לבית עבודה זרה, והיינו דא"ר יוחנן מהו דכתיב "חליים רעים ונאמנים": רעים בשליחותם ונאמנים בשבועתם.
(נשמת חיים"ט עפ"י ע"ז נה)

"מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה". (ל"ב כ"ה)
מעשה באסיפת רבנים בעיר וורשה בשנת תרצ"ז 1937, השתוללותם האכזרית של הנאצים נתנה כבר אותותיה על הנאספים, והאווירה היתה קשה ומדוכדכת.
בפתח האולם עמד הגאון רבי מנחם זמבא והתנצח בלימוד בקול גדול עם אחד הרבנים.
אחד הרבנים שלא יכל להתאפק קם ופנה לרבי מנחם, ושאלו: "בזמן כה קשה שעלינו לדון בדברים כה קשים וגורליים, הינך מוצא זמן לדבר בלימוד כאילו דבר לא קורה כאן?!"
השיב לו רבי מנחם: "אדרבה, בגלל האווירה הקשה שיש כאן ובגלל המצב הנוראי בו אנו נמצאים הנני מרגיש שרק התורה ופלפולה הם האפשרות היחידה שלנו לצאת מהצרה. רק בזכות העיסוק בתורה אולי נזכה והקב"ה יעשה לנו ניסים שלא כדרך הטבע לחלץ אותנו מהמצב בו אנו שרויים."
(סיפר הגאון רבי שואל דוד מרגליות שנכח במקום - "שדה מרגליות")

ראש השנה ל...

בסוף האלף הרביעי עמדו יהודי בגדד על הגגות... הסיבה לכך היתה משיח השקר מנחם בן שלמה, הידוע בשם דוד אלרואי. שני שלוחיו שהגיעו לבגדד זייפו איגרות בהם נקבע לילה אחד שבו יעופו כל יהודי בגדד לירושלים... הבגדדים גם נתבעו לשלוח כסף רב לצורך הוצאותיו של משיח השקר דוד אלרואי.
רבים מיהודי בגדד הכינו מלבושים ירוקים מיוחדים, סמל לבגדי גן עדן. עם רדת הלילה בו היו אמורים לעוף לירושלים התאספו היהודים על גגות הבתים, וחיכו במתח רב למלאכים שיאום בכנפיהם ירושלימה...

האמהות לתינוקות היו עצבניות ביותר. רבות מהן מררו בכי מרוב פחד, הן נתייראו שמא התינוקות שלהן יעופו לבד, בלעדיהן, ולא יהיה מי יאכיל ויטפל בהם... ככל שחלפו השעות ולא נראו מלאכים באופק גברה סערת הרוחות. כמה מן המאמינים חסרי הסבלנות החלו לקפץ בכוחות עצמם, בנסיון להתעופף, אך לשווא... הגיע הבוקר, האנשים ניצבו עדיין על הגגות ונוכחו לדעת בצער רב כי הוטעו, והכסף הוצא מהם במרמה. היהודים קראו לשנה ההיא "שנת הטיסה" וזמן רב היו מונים ממנה את השנים...

"דוד אלרואי היה מהיר בתורת ישראל בהלכה ובתלמוד, ובכל חכמת ישמעאל, ובספרי החרטומים והמכשפים. ועלה בדעתו להרים יד במלך פרס ולאסוף את היהודים לצאת ולהלחם בו". מלך פרס שלח לאמיר בבגדד שישפיע על דוד אלרואי לחזור בו, אחרת יהרוג את יהודי פרס. ריש גלותא וראש הישיבה ניסו לשכנעו כי "עוד טרם הגיע זמן הגאולה, ואנו גוזרים עליך ואם לאו תהיה מנוודה..." אך ללא הצלחה.

סופו של דוד אלרואי לא ידוע בבירור, האם השלטונות הרגוהו, או שאחד המלכים שלח עשרת אלפים זהובים שוחד לחמיו של דוד אלרואי שיהרגוהו. חמיו בא בסתר והרגו בשנתו, וכך הציל את יהודי פרס מזעם המלך. ("משחי שקר", "יהודי בבל", "מסעות רבי בנימין מטודלה" - אריכות רבה ישנה בין חוקרי העיתים מתי והיא קרה סיפור זה).

והמשיך להפליג לכיוון עכו. הספינה שטה לה אט אט וסמוך לשקיעת החמה, י"ב בתשרי שנת תקכ"ה עגנה בנמל עכו. בזה תמו תשעת ימי היסורים שעברו עלינו, ימים של רעב וצמא, בהם המוות ריחף נגד עינינו יומם ולילה, והיינו עטופים ועייפים, רעבים וצמאים". (עפ"י "אהבת ציון" למגיד מזלונגין שהשתתף אף הוא במסע) פקיד העיר, יהודי בשם נסים, איש תם וישר, כשראה את מצב העולים ציווה לסבלים להכניס את כל חפציהם לחדר אחד שיש לו בנמל, העמיד עליו שמירה, לקח אותם לאכסניה, בה לנו, ובערב חג הסוכות הגיעו אל העיר טבריה, מחוז חפצם. (שם)

"כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף, יפרוש כנפיו יקחהו". (י"ב י"א)

מופלא היה רבי נחמן מהורודנקא במידת הבטחון ועל כל דבר שארע לו היה אומר "גם זו לטובה"

סיפר הגאון רבי יעקב יוסף מפולנאה: יום שישי אחד נסע יחד עם רבי נחמן מהורודנקא לשבות אצל רבם ה"בעל שם טוב". באמצע הדרך פגעו באדון אחד שנסע לפניהם במרכבה הדורה. אותו אדון נסע לו בנחת לאיטו, הם כיהודים כמובן פחדו לעוקפו... רבי יעקב יוסף ספק את ידיו ואמר: "ווי ווי, בנסיעה איטית כזו עלולים אנו הלילה לחלל את השבת!" ואילו רבי נחמן אמר כדרכו: "גם זו לטובה"... דבריו אלה לא רק שלא ניחמו את רבי יעקב יוסף, אלא הוסיפו עוד צער לצעריו... אבל לא עברה שעה קלה ובטחנו של רבי נחמן נתאמת, כי האדון הזה נשלח לתשועה...

כשהמשיכו בדרכם, עברה לפניהם שיירה של מאות גויים עם משאות. לא היה שייך לעוקפם, מחמת גודל השיירה וערימות השלג בצדי הדרך. אבל כשהגויים ראו את מרכבתו ההדורה של האדון, מיד פינו לכבודו את הדרך, וכך עגלתם של הצדיקים רבי נחמן ורבי יעקב יוסף עברה אף היא.

כשהגיעו לפרשת דרכים, האדון המשיך לכיוון אחר והם הגיעו למחוז חפצם בעוד היום גדול. (ס"ח)

"יערף כמטר לקחי". (י"ב ב)

יום כיפור אחד שהה הגאון רבי יחזקאל אברמסקי בישיבת סלבודקה שבבני ברק. למחרת בבוקר ירד גשם חזק מאד. כשפסק הגשם יצא רבינו מהישיבה ונכנס למכונת לנסוע לביתו, לירושלים. נפרד מכל העומדים מסביב, פתאום הרים את עיניו הטהורות לעבר בנין הישיבה וראה שהכתלים נוטפים מים, מן הגשם השוטף שירד לפני כן. אמר רבינו: "רואים אתם, כתלי הישיבה בוכים על זה שהבחורים נסעו הביתה..." (פניני רבנו יחזקאל)

"אסרו חג של יום הכפורים"

באשכנז היום שאחרי יום כיפור היה נקרא "אסרו חג", ומנהג היה בוורמייזא שהחזנים של ראש השנה ויום כיפור והבעל תוקע היו עושים בו יום משתה ושמחה, והפרנסים היו נותנים להם מדמי הקהל לסייע לאותו משתה. (מנהגות וורמייזא)

נהגו הכהנים בארצות צפון אפריקה לעשות סעודה קטנה למחרת יום הכיפורים, ונקראת "יום שמחת כהן", שהוא על דרך מה שאמרו חז"ל "ויום טוב היה עושה כהן גדול לאוהביו בצאתו בשלום מן הקודש". (נתיבות המערב)

הגה"צ רבי הלל כגן, משגיח ישיבת גרודנה, כשהיו נפרדים ממנו במוצאי יום כיפור היה אומר לבחורים: "עוד שלש מאות שישים וארבע ימים יום כיפור!" ("נר לשולחן שבת" מפי ידידי הרה"ג ברוך רוזנבלום)

שאלה: כתוב שבמוצאי יום הכיפורים יוצאת בת קול ואומרת "לך אכול בשמחה לחמך". צריך ביאור, מי שומע אותה?! השיב הגאון רבי חיים קניבסקי: "כל הצדיקים!" (אריה שאג)